

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 18.5.2017 r.
COM(2017) 239 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Sprawozdanie ze stosowania Karty praw podstawowych UE za 2016 r.

{SWD(2017) 162 final}

1. Wprowadzenie

W 2016 r. wystawiono na próbę podstawowe prawa i wartości stanowiące fundament Unii Europejskiej. Niektóre wydarzenia w państwach członkowskich pokazały, że poszanowanie wartości i praw zapisanych w Karcie praw podstawowych Unii nie powinno się przyjmować za pewnik.

Unia Europejska stanęła w obliczu wielu wyzwań: konsekwencji bezprecedensowego napływu uchodźców przekraczających granice zewnętrzne Unii, zakłócenia równowagi ekonomicznej oraz szeregu ataków terrorystycznych. Ludzie odczuwający skutki licznych sytuacji kryzysowych stracili wiarę, że ich dzieciom będzie się wiodło lepiej niż im. Kwestionują to, czy instytucje są nadal w stanie chronić ich przed problemami i zagrożeniami, jakie niosą za sobą migracja, zawirowania na rynkach finansowych oraz terroryzm. W tym kontekście nacjonalizm, populizm i nietolerancja znajdują podatny grunt i wspierają wykluczenie i izolacjonizm jako jedyny sposób na pokonanie obecnych trudności.

W kontekście rosnącej nietolerancji istotne jest również, aby Unia Europejska stanowczo potwierdziła i wspierała równość praw dla wszystkich. Odbywające się w 2017 r. trzecie doroczne sympozjum na temat praw podstawowych będzie poświęcone kwestiom wspierania praw kobiet oraz równości płci. Będzie to okazja do poruszenia zagadnień związanych ze wzmocnieniem gospodarczej i politycznej pozycji kobiet, prawami kobiet w życiu publicznym i prywatnym oraz zwalczaniem wszelkich form przemocy wobec kobiet, stanowiącym także przedmiot ukierunkowanych działań prowadzonych przez cały rok.

Obecna sytuacja ogólna ma wpływ na prawa podstawowe w Unii Europejskiej. UE musi przyjąć zdecydowaną postawę w obronie wspólnych wartości, takich jak demokracja, prawa podstawowe oraz praworządność, przed siłami, które próbują podzielić nasze społeczeństwa i które zagrażają naszemu modelowi otwartości i solidarności. Instytucje europejskie i krajowe muszą odzyskać zaufanie obywateli, udowadniając, że są w stanie zagwarantować wolność, bezpieczeństwo i dobrobyt. Najważniejszym elementem tych starań będzie skuteczna ochrona i wspieranie praw podstawowych obywateli oraz wspólnych wartości UE, przy czym instytucje unijne powinny dawać tego przykład. W tym względzie Karta praw podstawowych jest nieocenionym narzędziem i należy wykorzystać jej pełny potencjał.

2. Stosowanie Karty praw podstawowych Unii

2.1 *Wspieranie i ochrona praw podstawowych*

Zapewnienie praw podstawowych wszystkim osobom w Unii Europejskiej

W 2016 r. Unia Europejska podjęła kilka inicjatyw w celu wzmocnienia praw określonych w Karcie, z korzyścią dla obywateli Unii Europejskiej. Wiele z tych inicjatyw miało na celu zapewnienie

uczciwości i sprawiedliwości społecznej. Komisja zaangażowała się na przykład w konsultacje społeczne nad opracowaniem Europejskiego **filara praw socjalnych**¹. Wykorzystując prawa socjalne zapisane w Karcie praw podstawowych, filar ten będzie wspierał uczciwe i prawidłowo funkcjonujące rynki pracy oraz systemy opieki społecznej. Będzie uwzględniał kwestie o kluczowym znaczeniu dla osób fizycznych, takie jak równe szanse i dostęp do rynku pracy, należyte warunki pracy oraz odpowiednia i trwała ochrona socjalna.

Utworzono ponadto europejską platformę, aby usprawnić współpracę w zakresie przeciwdziałania pracy nierejestrowanej², a tym samym zapewnić poszanowanie **prawa do należytych i sprawiedliwych warunków pracy** (art. 31 Karty praw podstawowych).

W 2016 r. podjęto działania na rzecz wspierania **prawa do życia rodzinnego** (art. 7 Karty praw podstawowych):

- w ramach rozporządzenia Bruksela II bis Komisja zaproponowała nowe zasady, które po wejściu w życie usprawnią ochronę dzieci w sporach transgranicznych dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej w zakresie kontaktów z dzieckiem³;
- przyjęto dwa nowe rozporządzenia, których celem jest zapewnienie pomocy parom międzynarodowym – małżeństwom lub zarejestrowanym związkom partnerskim – w codziennym zarządzaniu majątkiem oraz w dokonywaniu podziału majątku w przypadku rozwodu lub śmierci jednej z osób⁴.

Prawo dostępu do bezstronnego sądu (art. 47 i 48 Karty praw podstawowych) zyskało konkretny efekt przez przyjęcie szeregu dyrektyw: w sprawie domniemania niewinności oraz prawa do obecności na rozprawie⁵; w sprawie pomocy prawnej⁶ oraz gwarancji procesowych dla dzieci⁷. Gwarancje te

---

¹ Wyniki tych konsultacji, które odbyły się w okresie od marca do grudnia 2016 r., są obecnie przedmiotem oceny i zostaną włączone do wniosku Komisji dotyczącego Europejskiego filara praw socjalnych. Więcej informacji można znaleźć na stronie: https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/towards-european-pillar-social-rights_en

² Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/344 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie utworzenia europejskiej platformy na rzecz usprawnienia współpracy w zakresie przeciwdziałania pracy nierejestrowanej (Dz.U. L 65 z 11.3.2016, s. 12–20).

³ Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (wersja przekształcona) (COM(2016) 411 final z 30.6.2016).

⁴ Rozporządzenie Rady (UE) 2016/1103 z dnia 24 czerwca 2016 r. wdrażające wzmocnioną współpracę w dziedzinie jurysdykcji, prawa właściwego oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach dotyczących małżeńskich ustrojów majątkowych, Dz.U. L 183 z 8.7.2016, s. 1–29; rozporządzenie Rady (UE) 2016/1104 z dnia 24 czerwca 2016 r. wdrażające wzmocnioną współpracę w dziedzinie jurysdykcji, prawa właściwego oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach dotyczących skutków majątkowych zarejestrowanych związków partnerskich (Dz.U. L 183 z 8.7.2016, s. 30–56).

⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/343 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym (Dz.U. L 65 z 11.3.2016, s. 1–11).

⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1919 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie pomocy prawnej z urzędu dla podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym oraz dla osób, których

oraz nowe zasady rozporządzenia Bruksela II bis będą miały również pozytywny wpływ na **prawa dziecka** (art. 24 Karty praw podstawowych).

Komisja utworzyła platformę internetowego rozstrzygania sporów⁸, która pomaga konsumentom w pozasądowym, tanim, prostym i szybkim rozstrzygnięciu ich sporów z europejskimi przedsiębiorcami w sprawie zakupów przez internet, w dowolnym języku urzędowym Unii Europejskiej, wzmacniając tym samym **ochronę konsumentów** (art. 38 Karty praw podstawowych).

Ochrona danych osobowych w Unii Europejskiej i na innych obszarach

Kolejnym kluczowym obszarem zainteresowania w 2016 r. była **ochrona danych osobowych** (art. 8 Karty praw podstawowych). Ważnym krokiem naprzód w tym względzie było przyjęcie ogólnego rozporządzenia o ochronie danych⁹ oraz dyrektywy o ochronie danych na potrzeby policji i organów wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych¹⁰.

Ogólne rozporządzenie o ochronie danych wzmacnia i unowocześnia dotychczasowe zasady: obywatele będą mieli łatwiejszy dostęp do własnych danych osobowych, prawo do przenoszenia danych, sprecyzowane prawo do „bycia zapomnianym” oraz określone prawa mające zastosowanie w przypadku naruszenia ochrony danych osobowych. Ponadto zgodnie z ogólnym rozporządzeniem o ochronie danych przedsiębiorstwa i organizacje muszą niezwłocznie powiadamiać krajowy organ nadzorczy o poważnych naruszeniach ochrony danych, aby użytkownicy mogli podjąć odpowiednie działania. Co więcej, ogólne rozporządzenie o ochronie danych, jako jednolity unijny akt prawny, ustanawia jeden zestaw zasad zapewniających osobom fizycznym ten sam poziom ochrony bez względu na to, w jakim miejscu Unii Europejskiej się znajdują.

Celem dyrektywy (UE) 2016/680 jest ustanowienie skutecznego systemu wymiany informacji między krajowymi organami ścigania oraz zapewnienie należytej ochrony danych ofiar, świadków oraz podejrzanych w kontekście postępowania przygotowawczego w sprawach karnych lub ścigania

---

dotyczy wniosków w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania (Dz.U. L 297 z 4.11.2016, s. 1–8).

⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym (Dz.U. L 132 z 21.5.2016, s. 1–20).

⁸ Platforma jest dostępna na stronie: <https://webgate.ec.europa.eu/odr/main/index.cfm?event=main.home.chooseLanguage>

⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1–88).

¹⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłająca decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 89–131).

przestępstw. Przetwarzanie danych do wszelkich celów ścigania przestępstw w Unii będzie musiało być zgodne z zasadami konieczności, proporcjonalności i legalności, przy zapewnieniu odpowiednich gwarancji dla osób fizycznych.

Oprócz tak wzmocnionej ochrony na obszarze Unii Komisja zapewniła również stosowną ochronę danych poza jej granicami. W lipcu 2016 r. Komisja przyjęła decyzję w sprawie adekwatności ochrony zapewnianej przez **Tarczę Prywatności** UE-USA, która zapewnia swobodny przepływ danych osobowych w celach handlowych między przedsiębiorstwami z Unii Europejskiej i Stanów Zjednoczonych, które uzyskały certyfikat zgodności z Tarczą Prywatności, przy jednoczesnym zapewnieniu podstawowego prawa do ochrony danych.

Kolejnym kamieniem milowym było zawarcie w grudniu **umowy ramowej**¹¹ między Unią Europejską a Stanami Zjednoczonymi, która zapewnia wyższy stopień ochrony danych w przypadku przepływu danych osobowych między Unią Europejską a Stanami Zjednoczonymi w kontekście współpracy policyjnej i wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych.

Ochrona praw osób wymagających szczególnego traktowania

W niespokojnych czasach najbardziej poszkodowane są zwykle osoby wymagające szczególnego traktowania. Kolejnym ważnym obszarem zainteresowania Unii Europejskiej w 2016 r. były próby rozwiązania problemu migracji, w szczególności zapewnienia ochrony **prawa do azylu** (art. 18 Karty praw podstawowych) oraz poszanowanie **zasady non-refoulement** (art. 19 Karty praw podstawowych). Po opublikowaniu w kwietniu 2016 r. komunikatu w sprawie **reformy wspólnego europejskiego systemu azylowego (WESA)**¹² Komisja zaproponowała zmiany dotychczasowych zasad mające na celu:

- (i) ustanowienie sprawiedliwszego i bardziej zrównoważonego systemu przydzielania osób ubiegających się o azyl państwom członkowskim (wniosek o przekształcenie rozporządzenia dublińskiego)¹³ i zapewnienie jego skutecznego wdrożenia (wniosek o przekształcenie rozporządzenia Eurodac)¹⁴;
- (ii) większą harmonizację procedur azylowych oraz międzynarodowych norm ochrony w celu zapewnienia wysokich poziomów ochrony i przyjmowania oraz odpowiednich zabezpieczeń

---

¹¹Umowa między Stanami Zjednoczonymi Ameryki a Unią Europejską w sprawie ochrony informacji osobowych powiązanych z zapobieganiem przestępczości, prowadzeniem postępowań przygotowawczych, wykrywaniem i ściganiem czynów zabronionych;

http://ec.europa.eu/justice/data-protection/files/dp-umbrella-agreement_en.pdf

¹² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady „W kierunku reformy wspólnego europejskiego systemu azylowego i zwiększenia liczby legalnych sposobów migracji do Europy” (COM(2016) 197 final z 6.4.2016).

¹³ COM(2016) 270.

¹⁴ COM(2016) 272.

dla osób ubiegających się o azyl w całej UE, a także ograniczenia nielegalnych wtórnych przepływów (wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie procedur azylowych¹⁵, rozporządzenia w sprawie kwalifikowania¹⁶ oraz przekształconej dyrektywy w sprawie warunków przyjmowania¹⁷);

(iii) umożliwienie wspólnego podejścia do bezpiecznego i legalnego przybywania do UE osób potrzebujących ochrony międzynarodowej, w ramach solidarności wobec krajów przyjmujących dużą liczbę wysiedleńców (wniosek dotyczący rozporządzenia ustanawiającego unijne ramy przesiedleń¹⁸);

(iv) przekształcenie Europejskiego Urzędu Wsparcia w dziedzinie Azylu w pełnoprawną agencję Unii Europejskiej o rozszerzonych kompetencjach do eliminowania wszelkich słabych punktów w strukturze unijnego systemu azylowego (wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu¹⁹).

Głównym przedmiotem tych prac legislacyjnych było wspieranie i ochrona **praw dziecka** (art. 24 Karty praw podstawowych). Zwrócono szczególną uwagę na kwestię dzieci bez opieki w kluczowych obszarach, takich jak określenie nadrzędnego interesu dziecka, prawo dziecka do bycia wysłuchanym w ramach procedur azylowych oraz zapewnienie odpowiednich warunków przyjmowania oraz skutecznej opieki²⁰. Kompleksowe podejście Komisji do kwestii ochrony wszystkich migrujących dzieci było głównym tematem 10. corocznego Europejskiego forum na rzecz praw dziecka, które odbyło się w listopadzie²¹. W grudniu 2016 r. Komisja zaproponowała wzmocnienie systemu informacyjnego Schengen²², który wspomógł funkcjonariuszy organów ścigania oraz straży granicznej w odnajdywaniu zaginionych dzieci, także w kontekście migracji.

Wspieranie otwartego i tolerancyjnego społeczeństwa, wolnego od rasizmu

Obecne nastroje doprowadziły w całej Europie do wzmożenia **rasizmu i nietolerancji wobec mniejszości etnicznych, religijnych i innych**²³. Ma to wpływ na wiele praw podstawowych

---

¹⁵ COM(2016) 467.

¹⁶ COM(2016) 466.

¹⁷ COM(2016) 465.

¹⁸ COM(2016) 468.

¹⁹ COM(2016) 271.

²⁰ Przegląd zmienionych i proponowanych przepisów dotyczących ochrony dzieci zawartych w wyżej wymienionych wnioskach ustawodawczych znajduje się na stronie: http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/rights_child/ceas_provision_on_children_table_updated.pdf.

²¹ http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=34456. Uzupełnieniem tych prac było przyjęcie komunikatu „Ochrona migrujących dzieci” z dnia 12 kwietnia 2017 r. (COM(2017) 211 final).

²² http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-4402_pl.htm

²³ Badanie przeprowadzone w 2013 r. przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA) wykazało, że w krajach takich jak Węgry, Francja i Belgia aż 48 % respondentów rozważało emigrację, ponieważ nie czuło się już bezpiecznie, będąc Żydami <http://fra.europa.eu/en/publication/2013/discrimination-and-hate-crime-against-jews-eu-member-states-experiences-and>. W kilku państwach członkowskich objęto ochroną policyjną

zapisanych w Karcie praw podstawowych, w tym prawo do niedyskryminacji (art. 21), prawo do godności (art. 1), prawo człowieka do integralności (art. 3) oraz prawo do życia (art. 2).

Komisja utworzyła platformę dla państw członkowskich, społeczeństwa obywatelskiego, agencji unijnych oraz organizacji międzynarodowych²⁴ umożliwiającą pracę nad skuteczniejszymi sposobami reagowania na przestępstwa z nienawiści oraz przypadki nawoływania do nienawiści. Główny nacisk położono na:

- gromadzenie i dokumentowanie informacji o przypadkach przestępstw z nienawiści we wszystkich państwach członkowskich;
- zwiększenie wsparcia dla ofiar; oraz
- przeciwdziałanie nielegalnemu nawoływaniu do nienawiści w internecie.

Oprócz wsparcia dla realizacji polityki Komisja kontynuowała także dwustronny dialog z państwami członkowskimi w kwestii głównych braków w ich procesie transpozycji prawa Unii²⁵. W rezultacie wiele państw znowelizowało przepisy swojego prawa karnego.

Aby ograniczyć rozprzestrzenianie się nawoływania do nienawiści w internecie oraz wzmocnić pozycję nowych podmiotów medialnych, Komisja zawarła w dniu 31 maja porozumienie z przedsiębiorstwami Facebook, Twitter, YouTube oraz Microsoft w sprawie **Kodeksu postępowania dotyczącego zwalczania nielegalnego nawoływania do nienawiści w internecie**²⁶. Przedsiębiorstwa te zobowiązały się między innymi do:

- zbadania w czasie krótszym niż 24 godziny większości ważnych powiadomień otrzymanych od obywateli oraz społeczeństwa obywatelskiego w sprawie usunięcia nielegalnych treści publicznie nawołujących do przemocy i nienawiści; oraz
- dokonania ich oceny również w świetle przepisów krajowego prawa karnego transponujących prawo Unii.

---

meczet, zaś organizacje społeczeństwa obywatelskiego odnotowały w latach 2014–2015 gwałtowny wzrost incydentów antymuzułmańskich w krajach takich jak Francja, Zjednoczone Królestwo, Szwecja i Belgia, w tym brutalne ataki na muzułmanki noszące chusty na głowach. Coraz częściej pojawiają się ataki i nawoływanie do nienawiści względem osób ubiegających się o azyl i migrantów, a także ataki i próby podpalenia wymierzone w obozy dla uchodźców. Po brytyjskim referendum w czerwcu 2016 r. zaobserwowano falę nienawiści wobec pojedynczych osób i grup ze względu na ich pochodzenie narodowe lub etniczne, zaś organizacje społeczeństwa obywatelskiego odnotowują w wielu państwach członkowskich wzmożoną wrogość wobec Romów oraz osób pochodzenia afrykańskiego. W 2017 r. FRA opublikuje badanie EU-MIDIS II, które umożliwi porównanie tendencji w doświadczeniach poszczególnych mniejszości.

²⁴ Unijna grupa wysokiego szczebla ds. walki z rasizmem, ksenofobią i innymi formami nietolerancji; zob.: http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=51025.

²⁵ Decyzja ramowa Rady 2008/913/WSiSW z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie zwalczania pewnych form i przejawów rasizmu i ksenofobii za pomocą środków prawnokarnych.

²⁶ Kodeks jest dostępny na stronie: http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/hate_speech_code_of_conduct_en.pdf.

Komisja wraz ze społeczeństwem obywatelskim, państwami członkowskimi oraz przedsiębiorstwami z branży IT dokładnie monitoruje postępy i w grudniu przedstawiła wstępne wyniki²⁷.

Oddolne wspieranie umiejętności korzystania z mediów, krytycznego myślenia oraz wyważonych przekazów to kolejne kluczowe działania, które Unia Europejska wspiera w celu zwalczania nietolerancji (w tym w internecie), stanowiące uzupełnienie edukacji (zob. pkt 4).

2.2. Zapewnienie poszanowania praw podstawowych

Unijne instytucje, organy i jednostki organizacyjne muszą przestrzegać Karty praw podstawowych we wszystkich swoich działaniach; wszelkie przypadki braku zgodności z jej postanowieniami można zgłaszać do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE). Komisja dokłada wszelkich starań, aby uwzględnić aspekt praw podstawowych w swych pracach, mianowicie zapewnić ich pełne przestrzeganie we wszystkich swoich wnioskach ustawodawczych i politycznych.

Dobrym przykładem tych starań jest nowa **dyrektywa w sprawie zwalczania terroryzmu**, w sprawie której Parlament Europejski i Rada zawarły porozumienie w grudniu 2016 r.²⁸. Zawiera ona wyraźną (pierwszą w swoim rodzaju) klauzulę dotyczącą praw podstawowych, zaś w procesie negocjowania i sporządzania dyrektywy uwzględniono kilka aspektów praw podstawowych, w tym konieczność i proporcjonalność ingerencji w prawa do swobodnego przemieszczania się, ochrony danych oraz wolności słowa (art. 45, 8 i 11 Karty praw podstawowych). Należyta uwagę zwrócono także na zasady legalności oraz proporcjonalności kar do czynów zabronionych pod groźbą kary (art. 49 Karty praw podstawowych) oraz prawa ofiar, w tym prawo do skutecznego środka prawnego (art. 47 Karty praw podstawowych). Ocena *ex post* dyrektywy będzie obejmowała również jej wpływ na podstawowe prawa i wolności.

W 2016 r. Komisja przyjęła wniosek dotyczący aktualizacji **rozporządzenia w sprawie unijnego systemu kontroli wywozu** w odniesieniu do produktów wrażliwych (podwójnego zastosowania)²⁹. Rozporządzenie to ustanawia solidne ramy kontroli wywozu technologii inwigilacji informatycznej w przypadku, gdy zachodzi ryzyko ich niewłaściwego wykorzystania w celu poważnego naruszenia praw człowieka lub międzynarodowego prawa humanitarnego. Ponadto na podstawie wniosku Komisji unijne zasady zakazujące wywozu oraz przywozu towarów, które mogłyby być użyte do

---

²⁷ Pierwsza ocena nowego kodeksu postępowania jest dostępna na stronie: http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-50/factsheet-code-conduct-8_40573.pdf

²⁸ Dyrektywa (UE) 2017/541 z dnia 15 marca 2017 r.

²⁹ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 września 2016 r. ustanawiającego unijny system kontroli wywozu, transferu, pośrednictwa, pomocy technicznej i tranzytu w odniesieniu do produktów podwójnego zastosowania (COM(2016) 616 final).

wykonywania kary śmierci lub tortur w innych krajach, zostały wzmocnione poprzez przyjęcie w listopadzie zmiany do **rozporządzenia w sprawie przeciwdziałania torturom**³⁰.

Proces uwzględniania tych kwestii rozciąga się na inne obszary, takie jak wykorzystanie finansowania ze środków UE. W 2016 r. Komisja przyjęła wytyczne dotyczące zapewnienia poszanowania Karty praw podstawowych przy wdrażaniu przez państwa członkowskie **europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych**³¹.

Jeśli chodzi o **migrację**, w kontekście wspólnego dochodzenia Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawie oceny wpływu na prawa człowieka oświadczenia UE–Turcja z dnia 18 marca 2016 r., Komisja oświadczyła, że nadal będzie ściśle monitorowała wdrażanie oświadczenia, również w zakresie poszanowania praw człowieka, zarówno w Unii Europejskiej, jak i Turcji³².

Przystąpienie UE do europejskiej konwencji praw człowieka pozostaje priorytetem Komisji, także z uwagi na jej zobowiązanie prawne wynikające z Traktatu. Przystąpienie do konwencji umocni nasze wspólne wartości, zwiększy skuteczność prawa Unii i ugruntuje spójność ochrony praw podstawowych w UE. Mimo to Trybunał Sprawiedliwości w opinii z grudnia 2014 r. (w której stwierdził, że projekt porozumienia w sprawie przystąpienia z 2013 r. jest niezgodny z traktatami) podniósł szereg istotnych, złożonych kwestii, które wymagają dalszych negocjacji w sprawie określonych aspektów projektu porozumienia. Komisja, działając jako negocjator UE, bada rozwiązania różnych kwestii poruszonych przez Trybunał Sprawiedliwości w stosownej grupie roboczej Rady.

2.3. Podnoszenie świadomości w kwestii Karty praw podstawowych

Aby móc w pełni korzystać ze swoich praw podstawowych, obywatele muszą wiedzieć, jakie prawa podstawowe im przysługują. Muszą też wiedzieć, do kogo mogą się zwrócić w przypadku naruszenia ich praw. W październiku 2016 r. Komisja uruchomiła **kreator praw podstawowych**³³ – internetowe narzędzie pomocne w tym zakresie.

---

³⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2134 z dnia 23 listopada 2016 r. zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 1236/2005 w sprawie handlu niektórymi towarami, które mogłyby być użyte do wykonywania kary śmierci, tortur lub innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania (Dz.U. L 338 z 13.12.2016, s. 1).

³¹ Dz.U. C 269 z 23.7.2016, s. 1

³² W wyroku (z dnia 28 lutego 2017 r.) w sprawach T-192/16, T-193/16 oraz T-257/16 Sąd uznał, że „oświadczenia UE–Turcja (...) nie można uznać za akt wydany przez Radę Europejską ani też inną z instytucji, organów czy też agencji Unii” (pkt 71).

³³ Narzędzie to, zbudowane na bazie narzędzia „Clarity”, opracowanego przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej, jest teraz częścią europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość”, https://e-justice.europa.eu/content_where_to_turn_for_help-459-pl.do?init=true

Na konferencji zorganizowanej przez prezydencję niderlandzką w lutym 2016 r. – „Stosowanie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej w ramach polityki krajowej” zaproponowano szereg najlepszych praktyk i narzędzi w celu wsparcia organów krajowych w dokonaniu oceny, kiedy i w jaki sposób należy stosować Kartę praw podstawowych przy opracowywaniu krajowej polityki i prawodawstwa.

Ponadto Komisja wykorzystuje finansowanie ze środków UE do wspierania projektów i sieci, które obejmują analizę krajowego orzecznictwa odnoszącego się do Karty praw podstawowych i zapewniają przedstawicielom zawodów prawniczych szkolenia w zakresie stosowania Karty.

W czerwcu, w następstwie opublikowanego przez Komisję *sprawozdania ze stosowania Karty praw podstawowych UE* za 2015 r., Rada przyjęła konkluzje dotyczące stosowania Karty³⁴, zaś w grudniu Parlament Europejski przyjął rezolucję w sprawie sytuacji w zakresie praw podstawowych w Unii Europejskiej³⁵. Dyskusje prowadzone w Radzie i Parlamencie Europejskim przyczyniły się do podniesienia świadomości w kwestii praw podstawowych oraz wyzwań występujących w tym względzie w Unii Europejskiej.

2.4 Kontrola instytucji unijnych dokonywana przez Trybunał Sprawiedliwości

W sprawach połączonych **Ledra Advertising** oraz **Mallis i Malli**³⁶ Trybunał oddalił, w postępowaniu odwoławczym, skargi o stwierdzenie nieważności i odszkodowanie złożone przez obywateli i przedsiębiorstwa przeciwko obniżeniu wartości ich depozytów w dwóch bankach na Cyprze. Uzgodniono to na mocy protokołu ustaleń zawartego w 2013 r. między władzami Cypru a Europejskim Mechanizmem Stabilności. Trybunał podkreślił, że Karta praw podstawowych ma zastosowanie do instytucji Unii Europejskiej, nawet gdy działają one poza ramami prawnymi Unii Europejskiej. Trybunał wskazał, że Komisja musi zapewnić spójność protokołu ustaleń z prawami podstawowymi wynikającymi z Karty. Ograniczenie prawa własności (art. 17 Karty praw podstawowych) uzasadniono realizacją wyznaczonego celu, mianowicie zapewnienia stabilności systemu bankowego strefy euro jako całości, a także nieuchronnym ryzykiem strat finansowych, na które zostaliby narażeni deponenci w razie bankructwa obu banków. Trybunał stwierdził zatem, że nie można było uznać, iż Komisja przyczyniła się do naruszenia Karty praw podstawowych.

---

³⁴ Dostępne na stronie: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10005-2016-INIT/en/pdf>

³⁵ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 13 grudnia 2016 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw podstawowych w Unii Europejskiej w 2015 r. (2016/2009(INI)).

³⁶ Sprawy C-8-10/15P oraz C-105-109/15P.

3. Stosowanie Karty praw podstawowych w państwach członkowskich i przez państwa członkowskie

3.1 Sytuacja w zakresie praw podstawowych oraz praworządności

Karta ma zastosowanie w odniesieniu do państw członkowskich wyłącznie przy wykonywaniu przez nie prawa Unii. W związku z tym postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego dotyczące naruszenia Karty praw podstawowych mogą być wszczynane tylko w przypadku stwierdzenia wystarczającego powiązania z prawem Unii.

Niemniej jednak nawet w przypadku działania poza zakresem wdrożenia prawa Unii państwa członkowskie mają obowiązek przestrzegania wartości, na których Unia się opiera. W szczególności warunkiem koniecznym ochrony praw podstawowych jest zasada praworządności. W 2014 r. Komisja wprowadziła specjalne ramy w celu przeciwdziałania zagrożeniom systemowym dla praworządności, którym nie można skutecznie zaradzić za pomocą środków ochronnych dostępnych na szczeblu krajowym ani istniejących instrumentów (zwłaszcza postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego) na szczeblu unijnym³⁷.

Wydarzenia w Polsce, związane głównie z Trybunałem Konstytucyjnym, skłoniły Komisję do wydania we wspomnianych ramach zalecenia³⁸ w lipcu 2016 r. oraz zalecenia uzupełniającego w grudniu 2016 r.³⁹. Negatywny wpływ na legitymację, integralność i właściwe funkcjonowanie Trybunału Konstytucyjnego uniemożliwia skuteczną kontrolę zgodności prawa z konstytucją. Zaradzenie tej sytuacji leży we wspólnym interesie. Jeśli w którymś z państw członkowskich praworządność przestaje być przestrzegana, zagrożone jest funkcjonowanie całej Unii.

W październiku 2016 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję w kwestii utworzenia unijnego mechanizmu dotyczącego demokracji, praworządności i praw podstawowych⁴⁰. Komisja z zadowoleniem przyjęła ogólny cel rezolucji, mianowicie zapewnienie przestrzegania i egzekwowania wspólnych wartości Unii Europejskiej⁴¹. Komisja uznaje jednak, że należy jak najlepiej wykorzystać istniejące instrumenty, a jednocześnie unikać powielania zadań. Szereg istniejących narzędzi i podmiotów zapewnia uzupełniające się i skuteczne środki na rzecz rozpowszechniania i wspierania wspólnych wartości. Komisja będzie w dalszym ciągu doceniać te środki i je rozbudowywać. Jednym

---

³⁷ Komunikat „Nowe ramy UE na rzecz umocnienia praworządności” (COM(2014) 158 final z 19.3.2014).

³⁸ Zalecenie Komisji (UE) 2016/1374 z dnia 27 lipca 2016 r. w sprawie praworządności w Polsce; C/2016/570 (Dz.U. L 217 z 12.8.2016, s. 53–68).

³⁹ Zalecenie Komisji (UE) 2017/146 z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie praworządności w Polsce uzupełniające zalecenie Komisji (UE) 2016/1374; C/2016/8950 (Dz.U. L 22 z 27.1.2017, s. 65–81).

⁴⁰ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 25 października 2016 r. w kwestii utworzenia unijnego mechanizmu dotyczącego demokracji, praworządności i praw podstawowych.

⁴¹ Sesja plenarna Parlamentu Europejskiego z dnia 25 października 2016 r.

z założeń ideowych Parlamentu było to, aby różnorodne dane i sprawozdania dotyczące sytuacji w zakresie praw podstawowych w państwach członkowskich były bardziej dostępne i widoczne, także na szczeblu krajowym. Komisja przyjęła to z zadowoleniem, ponieważ wiele innych podmiotów – w tym Rada Europy i jej Komisja Wenecka, Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA) oraz organizacje pozarządowe – gromadzi informacje na temat praworządności, demokracji i praw podstawowych w państwach członkowskich.

3.2 Wskazówki Trybunału Sprawiedliwości dla państw członkowskich

Trybunał Sprawiedliwości w ramach systemu wniosków o wydanie orzeczeń w trybie prejudycjalnym nadal udzielał sędziom krajowym wskazówek dotyczących stosowania Karty i wykładni jej przepisów.

W sprawach połączonych **Tele2 Sverige AB**⁴² oraz **Tom Watson i in.**⁴³ Trybunał zbadał przepisy prawa obowiązujące w dwóch państwach członkowskich, wymagające uogólnionego i nieodróżnianego zatrzymywania danych o ruchu i danych o lokalizacji wszystkich abonentów i zarejestrowanych użytkowników wszystkich środków łączności elektronicznej. Trybunał stwierdził, że przepisy te ograniczały podstawowe prawa do poszanowania życia prywatnego oraz do ochrony danych osobowych (art. 7 i 8 Karty praw podstawowych). Z uwagi na szeroki zakres i ograniczone środki ochronne związane z tymi przepisami żadne ze wspomnianych ograniczeń nie zostało uznane za uzasadnione, nawet jeśli celem było zwalczanie poważnej przestępczości. Taki cel może jednak uzasadniać celowe zatrzymywanie danych o ruchu i danych o lokalizacji, pod warunkiem, że ogranicza się ono do tego, co jest ściśle niezbędne w zakresie kategorii danych podlegających zatrzymaniu, stosowanych środków łączności, zaangażowanych w ten proces podmiotów oraz okresu przechowywania danych.

W sprawie **GS Media BV**⁴⁴ Trybunał orzekł w przedmiocie **umieszczenia hiperłączy** w kontekście podstawowego prawa do wolności wypowiedzi (art. 11 Karty praw podstawowych). Spółka medialna umieściła na swojej stronie internetowej hiperłącze przekierowujące odbiorców do stron internetowych, na których udostępniono zdjęcia pewnej sławnej osoby zrobione przez magazyn „Playboy”. Jako że podmiot praw autorskich nie wydał zgody na publikację zdjęć na tych stronach, redakcja magazynu stwierdziła, że poprzez umieszczenie zdjęć naruszono prawa autorskie. Spółka medialna nadal udostępniała wspomniane lub inne podobne hiperłącza, mimo że niektóre z wcześniejszych hiperłączy stały się niedostępne. W świetle obowiązującej unijnej dyrektywy w

---

⁴² C-203/15.

⁴³ C-698/15.

⁴⁴ C-160/15.

sprawie praw autorskich⁴⁵ Trybunał orzekł, że na każde publiczne udostępnienie utworu podmiot praw autorskich powinien udzielić zezwolenia. Trybunał uznał, że rozpowszechnienie, bez zgody podmiotu praw autorskich, hiperłączy do utworów na przedmiotowych stronach internetowych stanowiło „publiczne udostępnienie”. Trybunał przyznał natomiast, że w indywidualnych przypadkach sprawdzenie, czy udzielono zezwolenia, może okazać się trudne dla podmiotów umieszczających linki. W tym kontekście należało utrzymać właściwą równowagę między prawem podmiotu praw autorskich a prawem do wolności wypowiedzi osoby umieszczającej link. Niemniej jednak w przypadku, gdy osoba umieszczająca link była lub powinna być świadoma naruszenia praw autorskich (jak miało to miejsce w omawianym przypadku), jej działania stanowiły „publiczne udostępnienie” bez zgody podmiotu praw autorskich.

Wyrok w sprawach połączonych **Aranyosi** oraz **Caldararu**⁴⁶ dotyczył zobowiązania państw członkowskich do poszanowania praw podstawowych wynikających z Karty praw podstawowych, w szczególności **zakazu tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania** przy wykonywaniu **europejskiego nakazu aresztowania**. Trybunał orzekł, że zgodnie z art. 4 (gwarantującym prawo bezwzględne), jeśli organy wykonujące nakaz dysponują danymi świadczącymi o rzeczywistym niebezpieczeństwie niehumanitarnego lub poniżającego traktowania z uwagi na warunki pozbawienia wolności w państwie wydającym nakaz, muszą one – przy podejmowaniu decyzji o wykonaniu europejskiego nakazu aresztowania – dokonać oceny rzeczonego niebezpieczeństwa w odniesieniu do osoby objętej nakazem. Gdy w odniesieniu do tej osoby stwierdza się istnienie niebezpieczeństwa, wykonanie europejskiego nakazu aresztowania należy zgłosić i może ono zostać zaniechane, jeśli nie można wykluczyć istnienia wskazanego niebezpieczeństwa w rozsądnym terminie. Przy dokonywaniu oceny niebezpieczeństwa organ odpowiedzialny za wykonanie nakazu powinien należycie uwzględnić przysługujące osobie podstawowe **prawo do wolności** oraz zasadę **domniemania niewinności** (art. 6 oraz 48 Karty praw podstawowych).

3.3. Orzecznictwo krajowe powołujące się na Kartę

Sędziowie krajowi nadal odgrywają kluczową rolę w zapewnianiu poszanowania praw podstawowych i praworządności. Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej⁴⁷ stwierdziła, że w 2016 r. sądy

---

⁴⁵ Dyrektywa 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. L 167 z 22.6.2001, s. 10–19).

⁴⁶ C-404/15, C-659/15.

⁴⁷ Roczne sprawozdanie Agencji Praw Podstawowych za rok 2016 r., które zostanie opublikowane w maju 2017 r.

krajowe nadal odnosiły się do Karty praw podstawowych, szukając w niej wskazówek i inspiracji, nawet w wielu sprawach wykraczających poza zakres prawa Unii.

Szczególnie ważne były **prawa dziecka** (art. 24 Karty praw podstawowych). Jedną ze spraw toczących się przed sądem brytyjskim⁴⁸ dotyczyła obywatela Nigerii, który mieszkał w Zjednoczonym Królestwie od 25 lat. Jego córki (w wieku 13 i 11 lat) były obywatelkami brytyjskimi. Nigeryjczyk zaskarżył nakaz deportacji wydany ze względów porządku publicznego. Sąd uchylił decyzję sądu niższej instancji, uznając, że nie uwzględniono istnienia prawa dzieci do utrzymywania stałego, osobistego związku i bezpośredniego kontaktu z obojgiem rodziców, chyba że jest to sprzeczne z ich interesami (art. 24). Ten przepis Karty zinterpretowano jako „samodzielne prawo” w kontekście prawa imigracyjnego.

W innej sprawie sąd szwedzki powołał się na art. 24 Karty praw podstawowych jako jedyne źródło dokonania wykładni krajowego prawa karnego na korzyść dziecka⁴⁹. Standardowy wymiar kary dla osób pomagających odpłatnie cudzoziemcowi w przedostaniu się na terytorium Szwecji wynosi od trzech do czterech miesięcy pozbawienia wolności. W tej sprawie sąd uznał jednak, że rzeczona osoba kierowała się chęcią udzielenia pomocy dzieciom. Sąd wymierzył jedynie karę warunkową w połączeniu z pracą społeczną, w świetle art. 24 Karty praw podstawowych oraz zobowiązania organów państwa do uwzględnienia dobra dziecka.

4. Rozdział specjalny: Doroczne sympozjum na temat praw podstawowych z 2016 r. „Pluralizm mediów i demokracja”

Doroczne sympozjum na temat praw podstawowych to wyjątkowa przestrzeń dialogu sprzyjającego wzajemnej współpracy i politycznemu zaangażowaniu na rzecz wspierania i ochrony praw podstawowych w Unii Europejskiej. Sympozjum jest okazją do wskazania i realizacji konkretnych działań politycznych w zakresie bieżących kwestii związanych z prawami podstawowymi.

Podczas drugiego dorocznego sympozjum (w dniach 17–18 listopada 2016 r.) zbadano – z perspektywy praw podstawowych – liczne związki między wolnymi i pluralistycznymi mediami a demokracją⁵⁰. Krajowi i unijni decydenci, organizacje międzynarodowe i organizacje społeczeństwa obywatelskiego, redaktorzy naczelni, dziennikarze, krajowe organy regulacyjne, przedstawiciele licznych stowarzyszeń dziennikarzy i mediów oraz przedsiębiorstwa z branży IT, środowisko akademickie, sędziowie i inni przedstawiciele zawodów prawniczych przedstawili propozycje

---

⁴⁸ Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) [sąd drugiej instancji (wydział ds. imigracji i azylu)], Adebayo Abdul przeciwko Secretary of State for the Home Department, [2016] UKUT 106 (IAC).

⁴⁹ Skåne i Blekinge, sąd apelacyjny, sprawa B 7426-15, orzeczenie z dnia 5 grudnia 2016 r.

⁵⁰ http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=31198

kluczowych działań dla wszystkich zaangażowanych podmiotów, które znalazły odzwierciedlenie we wnioskach sympozjum opublikowanych przez Komisję tuż po jego zakończeniu⁵¹.

Jednym z tematów była ochrona wolności mediów oraz ich niezależność od nacisków politycznych i finansowych. Uczestnicy podkreślili znaczenie niezależności organów ds. regulacji mediów i wezwali do niezwłocznego przyjęcia wniosku ustawodawczego Komisji zmieniającego dyrektywę o audiowizualnych usługach medialnych⁵².

Innym tematem do dyskusji było wzmocnienie pozycji dziennikarzy i zapewnienie im ochrony przed presją, groźbami, przemocą fizyczną oraz nawoływaniem do nienawiści. Uczestnicy sympozjum podkreślili znaczenie walki z bezkarnością sprawców przestępstw oraz przejawami nienawiści wobec dziennikarzy, zwłaszcza kobiet. Działania uzupełniające obejmują unijne finansowanie projektów na rzecz pluralizmu mediów, ochrony dziennikarzy oraz walki z nawoływaniem do nienawiści w internecie. W listopadzie 2016 r. Komisja rozpoczęła ogólnoeuropejską kampanię oraz rok ukierunkowanych działań na rzecz zwalczania i przeciwdziałania przemocy wobec kobiet⁵³, w tym kobiet z branży mediów.

Uczestnicy sympozjum zwrócili też uwagę na wyzwania i możliwości występujące w zintegrowanym środowisku medialnym. Dyskutowano nad rolą etycznego dziennikarstwa oraz umiejętności korzystania z mediów, a także nad stabilnością finansową prasy na wysokim poziomie oraz dziennikarstwa śledczego. Poruszono również kwestię potencjalnego wpływu wykorzystywania algorytmów lub rozpowszechniania fałszywych wiadomości na pluralizm mediów oraz świadomą debatę demokratyczną. Działania następne obejmują przeznaczenie środków finansowych na rozwój umiejętności korzystania z mediów, pomoc w określeniu dobrych praktyk etycznych na rzecz wspierania lepszej jakości informacji oraz wprowadzenie dokonanej przez Komisję oceny wpływu oraz konsultacji społecznych⁵⁴ w sprawie ochrony demaskatorów.

5. Wniosek

Ostatnie zmiany w Unii Europejskiej i w innych miejscach stanowią poważne zagrożenie dla praw podstawowych. Komisja zachowuje czujność i dokłada starań, aby zapewnić wysoki poziom ochrony praw podstawowych w Unii Europejskiej. Chce nasilić swoje starania o zapewnienie pełnej zgodności wszystkich wniosków ustawodawczych oraz działań Unii Europejskiej z Kartą praw podstawowych.

---

⁵¹http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-50/2016-fundamental-colloquium-conclusions_40602.pdf

⁵² Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2010/13/UE w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych ze względu na zmianę sytuacji na rynku (COM(2016) 287 final z 25.5.2016).

⁵³ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-3946_en.htm.

⁵⁴ http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=54254.

Komisja zamierza zagwarantować, aby wszystkie organy podlegające Karcie nadal przestrzegały jej zapisów.

Nie do przecenienia jest znaczenie systemu kontroli i równowagi w społeczeństwach demokratycznych, zwłaszcza kluczowa rola sądów najwyższych i trybunałów konstytucyjnych, dla utrzymania wspólnych wartości Unii Europejskiej; rolę tę należy wspierać, z pełnym poszanowaniem niezależności sądownictwa. W społeczeństwach demokratycznych niezbędny jest niezależny nadzór zewnętrzny (w tym na mocy europejskiej konwencji praw człowieka). Należy chronić i pielęgnować kluczową rolę organizacji społeczeństwa obywatelskiego w odnowieniu zobowiązania do ochrony demokracji, praworządności i praw podstawowych.